

SLOVAN.

Štev. 22.

V Ljubljani, dne 29. maja.

1884.

Vsebina: Kriv prorok. — Krivi nauki. — Črtice o solstvu v Istri. — Pogled po slovanskem svetu. — Razne novice — Politični razgled. — Tržne cene. — Ilustracija: Beli Grad.

Kriv prorok.

Nikomur naj pri tem nadpisu ne hodi na misel „krivi prorok“, ki sedaj v vročem Sudanu politiko dela! Ustvaril je ljubi Bog tudi druge mahdije in jednega takega je poslal sedaj nam Slovencem, da nas skuša z le to deveto politično nadlogo, ki hoče propisavati naši narodni slovenski stvari počasna pota.

Gospodu Josipu Stritarju kratko malo ne stopamo na njegovo poštenje! Zgol zaradi poštenja niso še nikomur po smrti postavili spomenikov! Tudi tukaj ga ne bomo podirali, če bode postavljen! Človek je lahko največji poštenjak, če tudi („Lj. L.“ št. 66.) piše: „Naša narodnost zdi se mi za sedaj že dovolj utrjena in zagotovljena . . .“ Ko bi kak nemški poštenjak tako pisal o svoji nemški narodnosti, kaj bi mu porekli Nemci? Nemci bi mu rekli: Mož, ti si ven in ven poštenjak, ali vsaka tvoja vender ni pametna. Narodnost nikdar ni dovolj utrjena in zagotovljena, da bi se ne bilo več bati za njo. Ali ne govorimo o mrtvih narodih, mrtvih jezikih? Pa kakšni so bili svoje dni ti narodi, ki jih je zadušila malomarnost? Drugačni, nego smo mi! Glej, da te kdo malih ni čul z nepremišljenimi tvojimi besedami! — Tako bi avstrijski naši Nemci zavrnilo svojega poštenega rojaka v Ameriki, to pa (nota bene!) v tistih idilskih časih, ko so se sprehajali v senci Auersperga-Laserja! Ne moremo se pa zamisliti v tisto dušno situvacijo, v kateri bi se raztopili naši Nemci, ako bi jim danes kdo iz njihove srede prišel s „poštenim“ svetom, naj se prej ko mogoče znebijo skrbi za svojo narodnost, katera je že dovolj utrjena in zagotovljena! Nihče se ne bi ozrl za njim.

Če bi hoteli primerjati narodnost med Nemci in Slovenci, pripodabljeni bi morali glede trdnega bogastva kralja — beraču! Kdor se ni še le včeraj porodil med nami, ta vé, kako je z našo slovensko narodnostjo! Kdor pa si tujec, čitaj le jeden list koroškega „Miru“, jeden list štajarskega „Slovenskega Gospodarja“, jeden list tržaškoistrske „Edinosti“, jeden list goriškobeneške „Soče“ — in to ti bode dovolj, da bodeš s solzo v očeh miloval naše „trdnjave“ ob meji, miloval nas in naše otroke, ki se moramo za takimi „trdnjavami“ boriti za narodno naše življenje!

Da, mi smo milovanja vreden narod! „Hej! kje so naše meje?“ Kje smo jih imeli nekaj; kje so nam sedaj, in — kakšne so te naše meje? Premične so! In o belem dnevu nam tatje jemlje kos za kosom naše rodne zemlje,

in varstva je tako malo, da brez skrbi lopovi našim materam trgajo slovensko deco iz naročja! S takimi mejami je obdan naš dom; sovražnik prodira naprej in naprej, a zastoj smo klicali in kličemo na pomaganje! Nimamo visokih gor, širokih vod, nočejo nam postaviti Slovenije mejnikov: naša slovenska domovina je tisti krasni vrt brez ograje, v katerem vsakdo lahko svoje razposajenosti uganja in vsakdo svojo lakoto pase!

In še zmirom zastoj prosimo enakopravnosti dežja, ki bi nam še le napojil narodnosti naše suho polje; še zmirom so našemu jeziku žile zavezane, da se ne more pretakati svobodno po naših uradih, po naših učilnicah, po našem javnem življenji! In kakšen je naš narodni organizem brez narodnega našega jezika, kakšno naše telo brez svobodnega toka svobodne krvi? Ali pa smo se že znebili vseh svojih sovražnikov, vseh kozlov, ki so nam postavljeni bili za vrtnarje? Ali jih ne dobivamo dan na dan v dežele slovenske? Ali se nam ne korumpujejo v javnem življenji mladi in stari možje, in ali se skoro ne zmanjšuje pri nas število tistih, ki bi se za domovino svojo slovensko dali žive zakopati v zemljo, ki bi nam za vsako nevarnost bili zanesljivi!?

Tako je naše sedanje stanje, take garancije se nam podajejo za narodnost našo v bodočnosti! Če je na Kranjskem za pokušnjo pičico boljše mimo nedavno, ali more s tem slovensko rodoljubno srce biti zadovoljno, mirno? Kaj ne beremo nič slovenskih časopisov tudi s Štajarskega, Koroškega, Primorskega, Goriškega in — s Kranjskega?

In v teh vsestranskih nam životnih nevarnostih stopa v našo sredo mož, kateri nam flegmatično prorokuje: „Naša narodnost zdi se mi za sedaj že dovolj utrjena in zagotovljena . . .“ In ta frivolna trditev, ki nas in naše zahteve more kompromitovati na vse strani, poklada se za nedeljsko hrano v slovenskem listu, uredovanem od slovenskega deželnega poslanca! Nemčurji so našemu kmetu prigovarjali, da njemu narodnosti ni treba, sedaj pa mu Slovenci pišejo, da je njegova narodnost „že dovolj utrjena in zagotovljena!“ Kakšen je tu razloček med nemčurjem in Slovencem? Katera trditev izmed obeh more našo mladino, naše kmečko prebivalstvo bolj popaliti z mlačnostjo in narodno lenokrvnostjo, ta ali ona?

Gospod Josip Stritar, kateri nas je iznenadil s to trditvijo, pošten je pesnik, pošten profesor, pošten človek — o tem ni dvojbe ni sedaj, ni za bodoče! Ali, če nam tako govori, bežali bomo od njega proč. Uvideli bomo, da se je nekoliko predolgo mudil v puščavi, in milovali bomo njega in njegovo gorjačo! Že sedaj pa milujemo njega in njegove vernike, kateri to verujejo, kar gospod „Dunajski pismar“ piše, da namreč narodnjaki živimo ob

naši narodnosti, in ko branimo svetinje slovenskega naroda, da smo „otroci, ki se igrajo „narod!“ — Drug odgovor bi imeli na peresu, a ozirom do pesnika in pisatelja velevala nam, da ga opuščamo.

Rodoljubi slovenski pa naj nikar ne pozabijo vsakdanjega pozdrava Slovencev:

„Morituri vos salutant!“

Krivi nauki.

Mož, ki doslej ni imel sovražnika med Slovenci; mož, katerega je vse spoštovalo zaradi njegovega blagega srca in ga častilo zaradi znamenitega slovstvenega delovanja — pesnik Josip Stritar se je dal preslepiti onim, ki so si postavili nalogo z „Ljubljanskim Listom“ sistematično uduševati kali narodne zavednosti in smešiti odločnost in gorečnost v narodnih zadevah. In ta mož je začel oznanjati take nauke, da se je moralo o njih s žalostjo in togo, a tudi z indignacijo napolniti srce vsakemu slovenskemu domoljubu.

Molčati v takih okoliščinah bi bilo greh; zato je v poslednji številki našega lista naš sotrudenik dr. I. T. izpregovoril mirno in dostojno o krivih naukih, ki jih slovenski uradni list pod firmo Josipa Stritarja širi med Slovenci in je povedal odkritosrčno pisatelju, da je dober pesnik časih prav lahko jako slab politik.

„Ljubljanski List“ je na to v svoji številki dne 24. t. m. odgovoril pisatelju „Slovanovega“ članka; a odgovoril tako, da nas v resnici preletava strah in groza o jedini misli, da bi se tak brezmejno surov ton, kakoršen je navaden v slovenskem uradnem listu, mogel udomaćiti v našem časnikarstvu. Vsak, kedor je bral uvodni članek v sobotni številki slovenskega uradnega lista, zmajeval je z glavo in priznal, da je Šuklje v njem prekosil samega sebe, ob enem pa miloval visokorodnega gospoda deželnega predsednika, da se v njegovem organu — tedaj nekako pod njegovo zaščito — morejo in smejo tiskati taki izrazi, kakoršnih bi se imel sramovati vsak količkaj omikan človek v navadnem gostilniškem besnišču.

In zakaj vse to? Zato, ker resnica v oči bode. Urednik Šuklje ima navado, da si pomaga s psovkami in pouličnim zabavljanjem, kjer si drugače pomagati ne more. Mi mu ne bomo odgovarjali; „Ljubljanski List“ je moralno mrtev, kakor je politično mrtev njega urednik. Da pa častiti bralci naši spoznajo, kako opravičen je bil v poslednji številki članek našega sotrudenika dr. I. T., ponatiskujemo članek, ki ga je o isti zadevi priobčil v štev. 21. „Soče“, rodoljub, kateremu urednik slovenskega uradnega lista ni vreden odvezati jermenov pri čevljih na njegovih nogah.

Ta članek slove:

Ali je Sočinim bralcem znana basen o bolniku in zdravniku? Bržčas vsem ne bode v spominu, pa če bi tudi bila, nikakor ne škodi, ako jo tukaj pogrejemo.

Basen se glasi: Bolnika je vprašal zdravnik, kako mu je bilo po noči. Vso noč sem se potil, odgovori mu. To je že dobro, pravi zdravnik. Drugo jutro mu pové

bolnik, da ga je vso noč tresla mrzlica. Nič ne dé, reče mu zdravnik; to je dobro. Tretje jutro ga spet povpraša zdravnik, kako je spal. Nič nisem spal, odgovori mu bolnik, po vseh udih me je trgalo. Nič se ne boj, reče mu zdravnik; to je prav dobro. Ko zdravnik odide, pride prijatelj k bolniku in ga povpraša, kako se počuti. Tako dobro, odgovori mu bolnik, da me bode od samih dobrot skoro konec.

Človeku sosebno teško dé, ako spozna, da mu resnico prikrivajo in ga z lažjo tolažijo. — Tako govori basen.

Čemu jo pripovedujemo? Zato, ker se nam zdi, kakor bi jo starodavni basničar pisal v proroškem duhu in jo okrojil po naših sedanjih žalostnih razmerah. Bolnik je slovenski narod in zdravnik je najnovejši naš dnevnik in njegovi somišljeniki. „Soča“ se s tem Benjaminom v slovenskem časopisju do zdaj ni pečala; menda ga niti imenovala ni. Povedati moramo zatoj svojim bralcem, da je ta dnevnik nastal vsled nesrečnega razpora naših bratov na Kranjskem in da ta dnevnik zdaj dan na dan pridiguje slovenskemu narodu, naj bode zmeren v svojih zahtevanjih, naj ne tirja pravic, katere se mu nikdar ne bodo dale, ker se mu dati ne morejo, naj ne nadleguje vlade, da je ne ozlovolji itd., itd.

Oh! ironije, kakeršne še ni videl in slišal svet! Slovenskemu narodu pridigovati o politični zmernosti in učiti ga ponižnosti!! To se nam zdi, kakor bi kdo lačnega in sestradanega svaril, naj ne jé, ker bi se utegnili preobjesti, ali kakor bi kdo zajčka učil, naj ne bode hudomušen in naj ne grize okolo sebe.

Dokler so le koristolovci in prevrtljivci nastopali kot apostoli politične zmernosti, ni se nam jih vredno zdelo zavračati, ker smo bili preverjeni, da je naše razumništvo toliko politično zrelo, da ne pojde za njimi. Oni že vedo, zakaj zdaj tako pridigujejo in tako pišejo, a mi pa tudi vemo, da so ti gospodje še včeraj bili to, kar smo mi še danes in da so včeraj z nami vred zajemali iz sklede, v katero zdaj pljujejo.

Da pa vendar danes razpravljamo to nam do konca neprijetno stvar, razlog je ta, ker se je našim političnim omahljivcem pridružil pisatelj z Dunaja, ki si je na drugem polju nabral obilo zaslug; mož, ki ima med nami tudi kakor blag človek in uzoren rodoljub mnogo spoštovalcev in čestiteljev. Zdaj se nam ne zdi več pametno molčati, ker vemo, da jih je mnogo med nami, ki ne napenjajo radi svojih možganov in se rajši povajajo za drugimi, katere drugače spoštujejo.

In kaj uči ta novi pristaš zmernosti? Pravi, da se nam predobro godi, da smo presiti, prenapeti, da zgolj objestnost govori iz nas, da imamo v narodnem oziru — če ne vse, kar po pravici moremo tirjati, pa vsaj toliko, „da nam je naša narodnost dovolj utrjena in zagotovljena, tako da nam se ni bati za njo“. Nadalje nam očita, da „s svojimi prenapetimi in nepremišljenimi zahtevami, s svojim otročjestrastnim nasprotovanjem stavimo v nevarnost še to, kar smo si priborili in nekoliko tudi zadobili brez svoje zasluge“

No kaj porečeš k temu ti, ubogi Goričan, in ti, mukotrpní Istran? Ali ne čuješ, da ti je narodnost dovolj utrjena in zagotovljena, da se ti ni bati za njo. Kaj češ še več?

In ti Korošec in Stajarec, ali ne vidiš, kako dan na dan grešiš na milost dunajskega pisatelja, ali ne čutiš grde nehvaležnosti, ker nečeš pripoznati, kaj se ti je dalo brez tvoje zasluge.

In kaj porečemo mi na to? Nič drugzega, nego: „Bog, odpusti mu, ker mož ne ve, kaj dela.“ Slabega namena pri tem ni imel, pisal je le o stvari, katere ne pozna. Mož ne živi med nami; ne vidi, ne sliši naših vzdihov — da jih slišati neče, tega ne verujemo. Pa ne čudimo se toliko njemu, ki že ves človeški vek živi v tujem svetu, temveč strmimo gledajoč predrznost naših domačih „opričnikov“, katere bi morala vselej, kedar kaj takega izroče tiskarnici, oblití rdečica, ako bi v njih duši še bilo kaj tistega čuta, ki se imenuje sram.

Mi da smo prenapeti in nepremišljeni v svojih zahtevanjih? Mi se utapljamo in kličemo na pomaganje, a nam se odgovarja, da se samo šalimo. Tako nam odgovarja narodnjak, naše gore list, mož, od katerega bi se bili vsemu drugemu prej nadejali. Od koder bi nas moralo solnce greti, od ondi nas bije mraz. To je britko, to boli. Ne, takega očitjanja nismo zaslužili!

Ozrmo se zdaj malo po naših pokrajinah in poglejmo, kako nam je ondi naša narodnost utrjena in zagotovljena. Pri nas na Goriškem nam uradi dopisujejo največ v laškem ali nemškem jeziku. Obtoženega Slovenca postavijo pred porotnike druge narodnosti; vsa razprava se vrši v jeziku njemu neznanem; od vsega zve le to, kar mu tolmač pretolmači. V Avstriji se tako postopa menda samo še z istrsko rajo. Naša mladina se mora poleg svojega materinega jezika priučati že v rosni mladosti tudi namškemu, ako hoše stopiti v srednje šole, kar je očitvidna krivica nasproti drugim narodnostim. Da, celo v jednorazredno osnovno šolo nam urivajo nemščino, kar je proti postavi in proti vsem pravilom pedagogike.

V sosedni Istri je še slabše. Slovanski Istran je tako nesrečen, da se pod njim joče pot, po kateri hodi, kakor pravi pregovor. Korotan, oj Korotan, ti najhujša naših ran, kaj pa porečeš ti k očitjanju dunajskega pisatelja? Ali se ti ne zdi, kakor bi ti bil tvoj krvni neprijatelj najel brata, ki o tvoji narodni nesreči burke brije. Ti prosjačiš, da se tvoji čeci vsaj dovoli učiti se brati in spoznavati resnice sv. vere v materinem jeziku. A tvoj rojak, slovenski pisatelj, pravi ti, da si prenapet, da zahtevaš, kar se ti dati ne more.

Malo, malo bolje se godi štajarskim bratom, ki dan za dnevom stoje na braniku in odbijajo z uma bistrimi meči navale silnega in brezozirnega protivnika. A kaj so si priborili? Samo to, da jih naši sovražniki napadajo zdaj s še večjo strastjo in z izdatnejšimi sredstvi. Pa ne bojte se, bratje, za vašo narodnost, dunajski pisatelj vam jo zagotavlja. Mirno greste lahko počivat.

Kako stoji narodna stvar na Kranjskem? Gotovo bolje, nego kjer si bodi drugje na Slovenskem, ali tako vender ne, kakor bi nas radi uverili novega dnevnika janičarji. Uradi največ še uradujejo nemški in slovenskim strankam, ki nič nemški ne znajo, pošiljajo nemška pisma. Kako se pri sodiščih godi slovenščini, imeli smo se večkrat priliko osvedočiti tudi zadnji čas v „Slov. Narodu“. A kar se slovenske srednje šole tiče, ne pozabite, kako dosledno gospod minister uka o vsaki priliki zatrjuje, da je ta nižja srednja šola samo na pokušnjo in da se lahko jutri prelevi zopet v nemško.

Pa denimo, da je res narodna stvar na Kranjskem na boljših nogah, nego je v resnici. Ali res mislite, da nam je potem slov. narodnost povsod zagotovljena? O kako se varate! Ali je pa morebiti nekaj resnice na tem, kar se v novejšem času bolj ali manj glasno šepeta, da tu gre samo za kranjsko klobaso in za kranjski cviček. Ako je temu res tako, potem bodite uverjeni — vi grobokopi slovenskega naroda, da vam bode vaš klobasa hitro presedala; osolé vam jo tako, da vas naglo mine vsa slast do nje in tudi vaš cviček vam zagreni.

Pisatelj z Dunaja se tolaži, da večina naroda ne misli tako, kakor mi prenapetniki in se le čudi, zakaj molči ta večina. Prijatelj! da ti je slišati to večino naroda, zagrmela bi ti tako neljubo na uho, da bi ti za vselej prešla želja zlorabiti papir, na kateri pišeš svoja dunajska pisma, in še dalje grešiti na potrpežnost slovenskega naroda. In gotovi smo, da bi te še tega poletja videli na poti v slov. Kanoso, bodi si na sv. Višarje ali pa k sv. Jožefu v Ricmane, morebiti celo po nagih kolenih.

Crtice o šolstvu v Istri.

Spisal M.

II. Narodno šolstvo.

Odkar imamo ustavno življenje, imajo v Istri Italijani deželno gospodarstvo v svoji oblasti. Uzroki temu so različni; a glavni so ti, da so vse vlade podpirale — in še podpirajo — Lahe in lahone, a tlačile uboge Slovane. Prvi, prebivajoč največ — po mestih, bili so na višji stopinji omike; imeli so tudi potrebne

voditelje, kateri so koj spoznali dobroto ustavnega življenja ter se potrudili, da so prišli na gospodarske stole v deželi, ki je v večini slovanska.

V vse drugačnem položaji je bil slovanski narod takrat, ko nam je zasijala ustavna zora. Od nekdanj zapuščen, prepuščen lastni osodi, ni imel ubogi Slovan

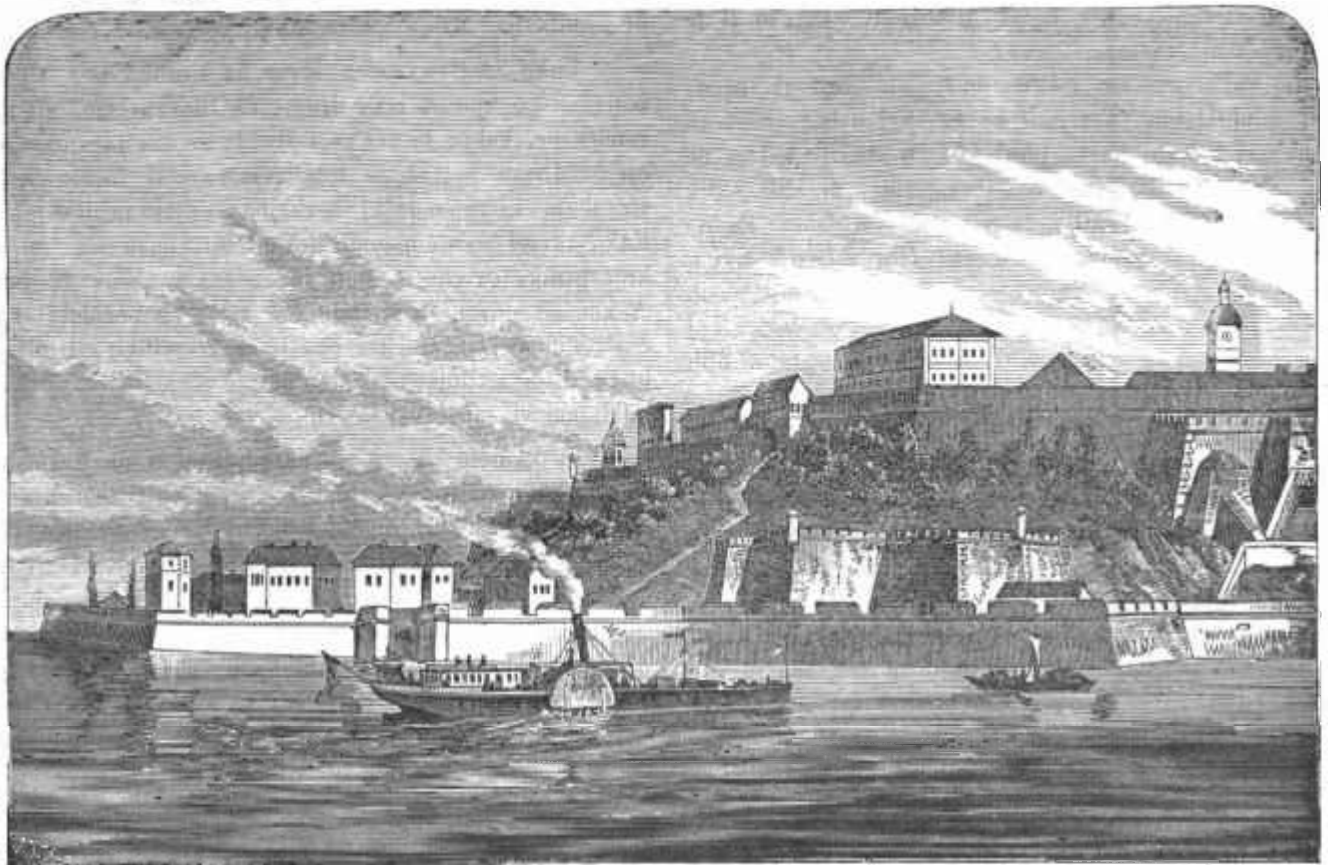
svojih mož, ki bi ga poučevali ter vodili na volilno bojišče, da bi si izbral svoje zastopnike in branitelje. Slovanski kmetovalec je ostajal doma ali pa je hodil po poti, ki mu jo je kazal zviti Lah, — po poti v lastni propad. Žalostno to stanje se je pričelo zboljševati še le v najnovejšem času in minilo bode še precej časa, da zadobimo Slovani v Istri ono veljavo, katero imamo pravico zahtevati po vseh zakonih zaradi našega števila.

To se mi je zdelo potreba opomneti, ker ravno to stanje nam razjašnjuje več kot žalostni položaj našega narodnega šolstva v Istri.

Lahi, jedini v deželnem zboru, ustrojili so naše občine — po lastnem ukusu — velike s sedežem v kakem laškem gnezdu, da so lažje zadobili tudi tam

Ni težko uganiti, zakaj vrla duhovščina dostikrat zanemarja svojo šolo. Sitnosti ima od občinskega predstojništva, katero noče preskrbljevati in plačevati tudi najpotrebnejših učnih pripomočkov; dalje uplivajo od vseh strani, da bi se poučevalo povsema v laščini, ali pa le nekaj; odmerjena jim je tudi z ozirom na velik trud le mala odškodnina. Ker je v Istri premalo slovanske duhovščine, ima ista toliko posla, da se za šolo ne more brigati, ako bi jej odstranili vse zapreke.

Z velikimi občinami, katere zavirajo narodni napredek sploh, združeni so tudi krajni šolski sveti. V vsaki občini je le jeden šolski svet za vse šole vse velike občine, katera je raztresena po več ur hoda ter jo dele mnogokrat skoraj neprehodna pogorja od občinskega

Beli Grad. (Stran 177.)

gospodarstvo. Takim občinam so izročili tudi veliko moč v šolskih zadevah. Pri ustanovitvi in vzdrževanju šol imajo občinska predstojništva (županstva) skoraj prvo besedo. Občine si morajo same zidati šole ali plačevati najemnino, kakor tudi skrbeti za vse druge šolske potrebe. Tukaj tiči uzrok, zakaj imamo v Istri do najnovejšega časa šole malo ne samo tam, kjer je sedež občinskega predstojništva. Te šole pa so laške, ker je županstvo v laških rokah. Laški občinski očetje nimajo srca do ubogih Slovanov, ne privoščijo jim šol po vaseh; nikoli jim ne ostaje potrebnega denarja, da bi poravnali dotične stroške, s katerimi se iz občinske denarnice imajo ustanavljati in vzdrževati šole. Zato vidimo, da so zanemarjene še one šole za silo, katere so že dolgo in v katerih poučuje duhovščina malo ne brezplačno.

središča kot sedeža krajnemu šolskemu svetovalstvu. Temu zlu so pridružili laški kovači deželnih zakonov še drugo, namreč, da je predsednik šolskemu svetu isti nadžupan, kateri ima že z drugimi občinskimi stvarmi preveč posla, da mu je težko imeti vse v potrebnem redu; zato največkrat zanemarja šolstvo.

V vsakem šolskem svetu sedi dalje le po jeden učiteljev in sicer oni, kateri zavzema prvo mesto v občini. To je voditelj šole v središči občine, ki je najbolj navezan in odvisen od predsednika, kateremu je, kakor smo že povedali, šolstvo deveta briga. In v narodnem oziru ni to na korist slovanski stvari, kajti središče občinsko je laško gnezdo, z laško šolo, z laškim šolskim vodjo. Če tudi je v občini več šol, katere so ali bodo morale biti slovanske, vendar ne bodo imele nobenega

svojega zastopnika učitelja v krajnem šolskem svetovalstvu.

Naši šolski sveti imajo še drugih napak in nedostatkov. Isti bi morali imeti redne seje po dvakrat na mesec; a mislimo, da ga ni, kateri bi to točno izvrševal. Znamo take, kateri morda vse leto nimajo več, nego po dve ali tri seje. Kako se tukaj pospešuje n. pr. redno obiskovanje šol, bode pač lahko uganil vsakdo. Ako se starši večkrat opominajo; ako se jim večkrat s kaznijo preti ter se nemarniki o pravem času malo kaznujejo, doseže se že redno obiskovanje; ali če se vse to opusti, je večkrat več klopi v šolah, nego učencev. Pri zdanjih razmerah je nemarnost šolskih svetov skoraj všeč ubogim našim kmetovalcem. Naj bi se starši, neredno šolo obiskujočih otrok, klicali vsako polovico meseca, da se opraviče, morali bi isti vsakokrat izgubiti po ves dan, zanemarjali bi delo ter trošili po nepotrebnem denar.

Vse to pa se prouzročuje, ker nima vsaka šola svojega šolskega sveta, kakor po drugih deželah.

Za boljši in lažji razvoj narodnega šolstva uneti učitelji so spoznali te nedostatke krajnih šolskih svetov ter se trudijo, da bi jih odstranili. Jedino slovansko „Učiteljsko društvo za koprski okraj“ v Dolini je sklenilo na občnem zboru lanskega leta prošnjo do kompetentne oblasti, da bi se preustrojili krajni šolski sveti na podstavi deželnega zakona, kateri v slučaju potrebe dovoljuje ustanovitev več šolskih svetov v jedni občini. Tudi na narodnem shodu (taboru) v Brezovici se je vzprejela taka resolucija in krajni šolski svet v Materiji je tudi v tem zmislu prosil preustrojitve, a vse zaman. Prvo prošnjo je zavrgel koprski, zadnjo volovski c. kr. okrajni šolski svet; na resolucijo, kateri je pritrdilo okoli štiri tisoč naroda, ni se še oziralo.

Pomagaj si človek dalje! Ako se takim željam in potrebam ne pomaga; ako ni moči odpraviti takih zavir, katere mora izprevideti slepec, človek bi skoraj obupal.

(Konec prihodnjic.)

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

(*Za ljubljanskega vladiko*) bode imenovan c. k. dvorni kaplan dr. Kulavic, kateri je bil že poprej predlagan in sicer na drugem mestu.

(*Prof. dr. Karol Glaser*,) naš rojak in učeni sanskritist, kateri nas je začel prvi korenito seznanjati s slavnim starodavnim sanskrtskim slovstvom, utrdil je na tem polji že povsema svojo veljavo. Njegovi, jako zanimivo zasnovani in pisani spisi, znani so slovenskemu občinstvu iz naših leposlovnih in političnih listov. Gosp. Glaser je spisal Poljakom sanskrtsko slovnico; nemški listi priobčujejo njegove razprave, a tudi cesarska akademija znanosti na Dunaji je pripoznala učenjaško veljavo našega rojaka, kateri je, mimogredoč omenjeno, uzoren in iskren rodoljub. Sedaj se je gosp. Glaser namenil iti v Pariz, ali v istem času ga je naprosilo naučno ministerstvo, naj dovrši etimološki sanskrtski slovar, ki ga je pričel spisavati februarja meseca t. l. v Pragi umrši češki učenjak Vaniček. Gospod prof. Glaser je sprejel to častno ponudbo in je že odšel v zlato Prago, kjer mu želimo, da dovrši zdrav svoje delo med našimi vrliimi brati.

(*Glasbene Matice občni zbor*.) Na zadnjem občnem zboru dne 19. t. m. so bili voljeni ti le gospodje: Fr. Ravnikar za predsednika, Stegnar za tajnika, a za odbornike: pl. Janušovski, K. Žagar, dr. J. Starè, dr. K. vitez Bleiweiss, Razinger, Burgarelli, Gerbič, Valenta, Drenik, Fajgelj, Gregorčič, Žerovnik, A. Rohrmann, Šuštaršič, Gruntar, Juvanec, Ledenik in Hribar. Toda gosp. Alf. Ledenik se je odpovedal odborništvu. In tako je društvo izgubilo svojo najdelavnejšo moč, kajti g. Ledenik je nadzoroval vaje ter se sploh mnogo brigal za uspeh društva. Ravno iz tega uzroka pa jako obžalujemo, da je to mlado društvo izgubilo moč, katera se ne da lahko nadomestiti, a gojenci moža, kateri jih je unemal in ogreval o vsaki priliki.

(*Nihilistično rovanje na Ruskem bodi nam uzor!!!*) Človek bi skoro svojim lastnim očem ne veroval, da kaj takega priporoča slovenski uradni list. In vendar je tako! Pisatelj „Dunajskih pisem“ namreč v sobotni številki „Ljubljanskega Lista“ priporoča, naj nam bodo pri našem narodnem delovanju za uzor nihilistični agitatorji v „oni

veliki severoiztočni državi, kjer naši bratje žive in trpe“. — Naj gospod pisatelj čita samo Turgenjevega spise. Ti ga pouče, kakošno je delovanje onih preoblečenih gosposkih ljudi, ki se mu zde taki razširjevalci omike med prostim narodom. In Turgenjev je pisal iz življenja svojega naroda, katerega je poznal od blizo, ne od daleč. — Imeli bi še kaj reči, a zadosti; saj vidimo, da gospod pisatelj pozna ruske razmere isto tako, kakor slovenske.

(*Javna zahvala.* *) „Podpiralni zalogi slovanskih vseučilišnikov v Gradci“ so nadalje darovati blagovolili: Slavna štiriska hranilnica v Gradci 50 gld., gospa Nina Fröhlich pl. Feldau v Gradci in gospod dr. Pavel Turner v Budimpešti po 10 gld.; gospodje državni poslanci na Dunaji: K. Klun, A. Obreza, V. Pfeifer, dr. J. Poklukar, Božidar Raič in dr. Jož. Vošnjak po 5 gld.; gospodje dr. Benjamin Ipavic, zdravnik v Gradci, Franjo Sal. Pirc, vodja gimn. konvikta v Št. Pavlu na Koroškem in dr. Dragotin Prus v Konjicah tudi po 5 gld.; gospod Verbošek (Gobčev), uradnik v Gradci 4 gld.; gospodje drd. Zeno Dolschein v Gradci, Franjo Hauptman, c. kr. profesor v Gradci, Rafael Mikuš, davkarski pristav v Laškem Trgu, dr. Jože Muršec, umirovljeni prof. in konzistorijalni svetovalec v Gradci in bar. J. Schwegel, državni poslanec na Dunaji po 3 gld.; gospod Kolumban Urnik, kaplan v Št. Pavlu na Koroškem 2 gld., in gospod Ivan Zupan, kr. profesor v Zagrebu 1 gld. 95 nov. — Za vse te preblage darove izrekajo podpisani v imenu opravnega odbora podpiralne zaloge slov. vseučilišnikov v Gradci in v imenu onih, kateri uživajo dobrote imenovanega zavoda, najiskrenejšo zahvalo. Bog povrni!

V Gradci, dne 21. maja 1884.

Prof. dr. Gregor Krek, s. r., t. č. predsednik.

Namestni gimn. učitelj Josip Lendovšek, s. r., t. č. blagajnik.

Stud. phil. Janko Bezjak, s. r., t. č. tajnik.

*) Glej I. letošnjo zahvalo v številki 11. tega lista.

Iz Gorice, v dan 24. maja. [Izv. dopis.] V Gorici imamo že nad 100 let staro kmetijsko družbo, o kateri pa naši slovenski kmetje toliko vedo, kakor da je ne bi bilo. V tem društvu sede ponajveč veleposestniki iz Furlanije in nekateri italijanski advokati iz Gorice. V Furlaniji je uveden že od pamtiveka tako zvani zistem Kolonov, tam so veleposestniki gospodarji in drugi hlapci, pravega kmetiškega stanu tam ni, a pri goriških Slovencih je ravno na robe. Ker je pa letni donesek tega društva kmetovalcu srednje vrste prevelik, 4 gld. namreč na leto, naravno je, da društvo največ zastopajo le italijanski veleposestniki. Da bi se to preprečilo, poslalo je goriško politično društvo „Sloga“ prošnjo do visoke vlade, da bi blagovolila uvesti tudi na Goriškem deželni kulturni svet, a vlada je odstopila prošnjo tržaški vladi in ta deželni odboru goriškemu, kateri je v tej zadevi vprašal nasveta o potrebi kulturnega sveta kmetijsko družbo. To je bilo brezpotrebno, kajti naravno je, da kmetijska družba ne bode radovoljno podpisala lastnega mrtvaškega lista. Kmetijska družba se je izrekla tudi res zoper prošnjo Slogino, a od deželnega odbora in visoke vlade pričakujemo, da bodeta to zadevo resno smatrala ter jo rešili v korist naši deželi.

V dan 14. t. m. je zborovala tukaj okrajna učiteljska konferencija pod predsedništvom profesorja Culota, ketere se je udeležilo 35 gospodov učiteljev in učiteljic. Do sedaj je bila navada, da so se vršile take konferencije le v italijanskem jeziku, kar je zaviralo mnogo udeležencev, da se niso mogli udeleževati debat, ker niso zmožni onega jezika. Vsled tega je predlagal prof. pl. Kleinmayr, da sme vsak ud učiteljske konferencije govoriti v onem jeziku, katerega je najbolj zmožen, in ta predlog je bil skoro jednoglasno sprejet. Zapisnikarja morata biti večča deželni jeziki, isto tako predsednik in podpredsednik, ki imata dolžnost tolmačiti govore iz jednega jezika v drugi. Na to sta se volila delegata za deželno šolsko konferencijo, ki bo koncem septembra t. l. pod predsedništvom gosp. dež. šolskega nadzornika viteza Klodiča.

Da ni bilo na tem zboru brez pedagogičskih „harlekinad“, je naravno. Neki prav dobro znan učitelj je zahteval za svojo slovensko deco v Stari Gori posebnih pripomočkov, s katerimi bi kakor hitro mogoče naučil mladino italijanščine, a ko je g. učitelj Kumar ugovarjal, naj bi se tudi italijanski otroci učili slovenščini, kar bi bilo v korist deželi in državi in posamičnikom, prestrigel je predsednik debato z besedami: „das würde zu weit gehen!“ E pur si muove. —

Goriško bralno in podporno društvo bo imelo v dan 6. julija blagoslavljanje svoje zastave, ki se izdeluje na Dunaji. Za kumico ji bode milostna gospa Dragotina grofinja Lanthieri iz Vipave. Priprave za to veselico so se že sedaj pričele in nadejati se je, da bo svečanost lepa, krasna. Bratovsko podporno društvo tržaško pride s posebnim vlakom v Gorico; pričakujemo pa tudi lepe udeležbe iz drugih krajev.

Iz Gorice, v dan 18. maja. [Izvirni dopis.] Naš otroški vrt ima že sedaj nad 60 otrok upisanih in vedno se še otroci oglašajo. Resno je treba torej skrbeti za osnovo še jednega vrta, kar pa stane mnogo denarja. Vlada nam je dovolila sicer 200 gld. v podporo ter darovala za vrt podobe presvetlega cesarja, cesarice, cesarjeviča, cesarjevičine in še nekaj drugih, toda osnova novega vrta stane začetkom 500 gld. in uzdrževanje zopet 600—700 gld. na leto, katere morajo plačevati tukajšnji Slovenci iz svojega žepa. Italijani imajo le take otroške vrte, katere uzdržuje magistrat, za katere morajo tedaj tudi Slovenci plačevati. A z arogancijo zasmehuje tukajšnji „Corriere“, uredovan po neki židkinji, Slovence zaradi tega, ker so prosili in dobili od vlade 200 gld. podpore. Da ni „Corrierejeva“ židkinja izgubila povsema pojma o pravici, priznati bi morala, da bi bila magistra-

tova dolžnost, slovenski otroški vrt isto tako uzdrževati kakor uzdržuje laške, kajti otroci v tem vrtu so isto tako Goričani, kakor oni v laških vrtilih, in Slovenci plačujejo isto tako mestni davek, kakor Italijani.

Z Bolškega, 26. maja. [Izv. dopis.] (Ne bodimo pepeljuharji!) Če se kedo pri nas po pepelu valja, ni mu v čast. Takega koj zavrnejo: Guj, ti pepeljuhar-pometuhar! Znana je tudi narodna pravljica 'o pepeljubi, katero je mačeha v pepel zaganjala „spat“, ko se je njena (prava) hči šopirila in košatila. Taka „postelja“ jej tudi ni bila v čast, nego v sramočenje in zaničevanje.

Pri nas Slovencih se nahajajo tudi taki, kateri se valjajo le po pepelu. V narodnem oziru so mevže, ki se ne upajo oglasiti, kader trebe. Ne boli jih, da so vsem „pod nogami;“ ne ganejo se, če drugi teptajo po njih. Oj ti pepeljuharji-pometuharji! Nahaja se pa tudi kaka „mačeha“ med nami — spominam dogodkov pri vas na Kranjskem — ki s pepelom grdi svojca, otroka majke Slave, želeč dobiti tako „bogatega ženina“ svoji „hčeri“. A upajmo, da se bode izpolnilo, kakor pravljica pravi, da bo osramočena „mačeha“, pepelka pa bode s častjo ustala iz sramotnega pepela. — Vsaka sila do časa! Pritisnuto jače sve večma skače! — („Ustani, uborni narod moj — tvoj je ustajanja dan!“)

Le ustani, uborni narod moj
Do danes v prah teptán;
Pepelni dan ni dan več tvoj,
Tvoj je — vstajanja dan!

P—ov.

Iz Celovca, dne 25. maja. [Izv. dopis.] (Naše razmere.) Gosp. župnik Lubej v Gorjah je prosil za razpisano faro v Selih pri Borovljah. Ker mora deželna vlada potrditi župnika, izrekla je v tem slučaju, da nima nič proti namestitvi tega župnika, da pa naj škofijski ordinarijat upliva na župnika, da se bode v prihodnje izogibal vsake narodne agitacije in političnega strankarstva! Človek bi si moral misliti, da je ta gospod kak silen političen rogovilnik. Kaj pa je ta gospod tako zakrivil, da mu hoče deželna vlada kratiti državljanske pravice? Čujte! Na Zili so šole tako ponemčene, da se z nemškim poukom koj v prvem letu pričinja, tako da se slovenski otroci ne naučijo slovenski brati. Vsled tega se tudi katekizma ne morejo učiti, ker slovenskega ne znajo brati, nemškega pa ne razumejo. Gosp. župnik Lubej je torej spisal prošnjo do dež. šolskega sveta in nabral več podpisov za to, naj bi se slovenski otroci vsaj toliko časa poučevali slovenski, da bi se naučili slovenski brati, kar mu drugače ni mogoče učiti jih krščanskega nauka. Na svetu ne more biti bolj pravične tirjatve, kakor je ta, in vlada bi morala vendar kaj ukreniti in v poštev jemati tako pravične zahteve. Namesto tega pa župnika pokara in posvari! Ob jednem naj omenim, da je bila ta prošnja od deželnega šolskega sveta ravno te dni odbita.

Nasprotno pa rogovili nemški šulverajn po deželi, kolikor hoče! Še iz slovenskih kmetov izvabi marsikateri goldinar za svoje Slovincem sovražne namene. Pri osnovanji njegovih podružnic se prepeva „das deutsche Lied“ ter se ljudstvo hujska in mami za opozicijo proti vladi. Vse to gleda vlada mirno. Če se pa najde kak rodoljub, ki se mu ljudstvo smili in se temu rovanju upira s poštenimi, postavnimi sredstvi, posvari ga vlada!

V državnih osnovnih postavah je izrečeno, da ima vsak državlján pravico, svoje mnenje razodevati pismeno ali ustmeno, in da ima vsak pravico pošiljati prošnje do vlade in do ostalih zastopov. Kako se more tedaj tisti pokarati in posvariti, kateri se je poslužil s to pravico in poslal prošnjo do deželnega šolskega sveta?

Kakor se vidi iz tega slučaja, vlada je na Koroškem očitno nam Slovincem nasprotna.

Ostali slovanski svet.

(*Beli Grad.*) [K sliki.] Tamkaj, kjer se Sava izteka v Dunav, na razpotji evropskega vzhoda in zahoda, tamkaj leži nekedanja skromna „glava Šumadije“, a današnja že velika in znamenita prestolnica svobodnega srbskega kraljestva, Beli Grad. Še pred dvajsetimi leti je bil Beli Grad turško mesto, toda danes je že lepo, prijazno evropsko mesto in prvo srbsko mesto v vsakem pogledu. Mesto samo se olepšava in povečava od dne do dne; in kako se tudi ne bi: tukaj namreč zamenjavajo trgovci iz vzhodnih krajev svoje surovine s zahodno proizvodnjo; zategadelj cvete tukaj trgovina, a mesto pa bogati, da bode s časom jedno od prvih mest na Dunavu, na tihi vodi hladni. In ravno zaradi svojega položaja je Beli Grad bil že od nekedaj znamenito mesto v zgodovini. Osnovan še za Rimljanov, bil je on mesto, mimo katerega ni mogel nobeden potnik, še manj pa kak osvajač oditi. Tožni in slavni spomini na Beli Grad so ostali srbskemu narodu.

Naša slika nam predočuje belograški grad, to je ravno tisti del današnje srbske prestolnice kateri spomina Srbe najžalostnejših časov njihove preteklosti. Sredi gradu se vidi nekedanji stan (konak) paše in vezirja belograškega. Izmed drugih znamenitosti, naj omenimo samo to, da ima Beli Grad „Veliko školo“ s tremi fakulteti razen medicinskega. Izmed palač naj omenimo „Kraljev dvor“, kateremu je bil položen temeljni kamen 12. junija 1881. leta in kateri je bil dozidan ravno te dni. Načrt te krasne zgradbe je od belograškega arhitekta Bugarskega. Stroški iznašajo 809.000 dinarjev (frankov). Beli Grad, kateri ima za kakih pet tisoč več prebivalcev, nego Ljubljana, je središče srbskega slovstva v kraljevini.

Tu so lansko leto postavili Srbi ravno pred glediščem krasen spomenik knezu Mihajlu. O učiliščih naj omenimo samo toliko, da ima Beli Grad tri gimnazije in jedno rejalko.

(*Gosp. F. S. Vilhar*) je uglasbil „Hrvatsku himnu“ Preradovićevo za štiri moške glase. Ta umotvor bode skoro zagledal svetlo. — „Vienac“ poroča, da naš skladatelj pripravlja za tisek operno delo, za katero mu piše tekst znani pesnik. J. E. Tomić. Tako vidimo, kako neumorno nas osrečuje skladatelj s svojimi krasnimi skladbami, zato je samo želeli, da jih mnogo pride med svet. Ravno kar vabi skladatelj Slovence in Hrvate na naročbo drugega zvezka svojih „Skladeb“.

(*Dostajevski v Hrvatih.*) Kako pridno so začeli zdaj Hrvati prelagati dela ruskega pisatelja Dostajevskega, kaže nam to, da štirje hrvaški listi prinašajo njegova dela in sicer Narodne Novine: „Zločini i kazna“; Sloboda: „Poniženi i uvriedjeni“; Vienac „Svietle noći“ in Hrvatska vila: „Netočka Neznanova“.

(*Osnovne šole hrvaške.*) Na Hrvaškem in v Slavoniji je bilo preteklega leta 1234 začetnih šol in 1776 učiteljev, v 1221 poslopih. Stroški za te šole so iznašali 960.388 goldinarjev. Za šolo sposobnih otrok obojega spola je bilo 181.488, ali v šolo jih je hodilo samo 104.912, a 76.576 jih je ostalo brez vsakega pouka, to je 42% od vseh otrok. Meščanskih šol je 17, in sicer 10 za dečke in 7 za dekleta, za katere se je izdalo lani 95.583 goldinarjev; torej iznašajo vsi stroški za osnovne

in meščanske šole 1,055.971 goldinarjev. — V bivši Krajini je še 17 osnovnih šol, v katerih je učni jezik — nemščina,

(*Povodenj v Srbiji.*) Vsled neprestanega deževanja je bila poplavljen vsa dolina reke Timoka. Mesto Negotin je bilo podobno otoku sredi morja. Voda je poplavela vsa polja, vinograde, livade in gozdove od gore Bukovčana do Grmanova. Kar ljudje pomnijo, ni taka nesreča doletela negotinskega okraja, kjer raste najboljšo vino.

(*„Revue universelle internationale“*) je ime listu, izhajajočemu v Parizu dvakrat na mesec, ki sta mu urednika L. Mickiewicz (sin Adama Mickiewicza) in L. Lermin. Namen listu je seznanjati ostali neslovanski svet z gibanjem slovanskih slovstev. Tako n. pr. priobčuje v tem listu Antonius „Lettres Russes“, a E. J. „Lettres Tchèque“ o češkem gledišči itd.

(*Slovanska književna vzajemnost v Čehih.*) Mislimo, da ni treba poudarjati važnosti, naj bi se vsak Slovan naučil še kakega drugega svojemu materinemu najsorodnejšega jezika, saj ni to taka težava, kakor bi se mislilo. Poglejmo, kako delajo v tem oziru Čehi. V Pragi izhaja že drugo leto ilustrovani mesečnik za mladino z naslovom: „Jary věk“, kateri prinaša češki mladini zabavnega in ukovitega berila tudi v poljskem jeziku, zlasti berila v lahko umljivem jeziku. Tako se mladina nauči brez težave za leto dni poljskega jezika, da more potem sama brez težave tudi poljski govoriti in prebirati poljske knjige. Da je to dobrota za oba naroda, bode nam pritrtil vsakdo: tu ni treba prelagati; poljsko in češko slovstvo je potem jedno slovstvo. Seveda za mlada se je treba začeti učiti drugim jezikom; zato naj bi skrbeli vsi omikani roditelji, naj se njihovi otroci uče tudi kateremu slovanskemu jeziku: tako se bodo gotovo napajali in krepčali s slovanskim rodoljubjem, da bodo pozneje postali zavedni in odločni narodnjaki in domoljubi. Naši mladini je tudi treba podajati slovanske odgoje vsaj na ta način, ker nima nikjer drugje jednake prilike, pač pa še ovir, razvijati se celo v materinskem, a kaj še le v katerem slovanskem jeziku.

(*Cyril and Lionel, and other Poems, a volume of sentimental Studies*) je naslov zbirki pesmi, katero je izdal mlad Rus Marko Andrej Rafalovič. Rafaloviču je je še le 19 let! Slovanstvo sme biti ponosno, da je dalo prosvetljenemu angleškemu narodu pesnika, katerega zdaj slavi vsa Evropa. Rafalovič je Rus. Otroško dobo je preživel v Parizu, od koder se je preselil v London. V Londonu se je naučil angleškemu jeziku in zdaj je že, kakor ga hvalijo novine: „Journal des Debats,“ postal pesnik, čegar pesmi so dovršene v vsakem oziru.

(*Sladkorska obrtnost v Rusiji.*) Dasi je ta obrtnost v Rusiji še prav mlada, vender je do zdaj že silno napredovala v kratki dobi, kakor nam pričajo statistični podatki. Do 1. aprila (13. po našem koledarju) je bilo v vsem ruskem cesarstvu 234 sladkorskih fabrik. Lansko leto se je pridelalo v teh fabrikah 18.550.000 pudov (= 371.000.000 kg) sladkorja, kateri se použije ves doma in ga še ni dovolj.

Razne novice.

(*Površje vsega morja*) iznaša vkupe 374,057.912 četv. kilometrov, a površje zemlje samo 136,056.379 četv. kilometrov.

(*Pritožba zaradi previsoko cenjenih konj.*) Poslanec Richter, kateri dela Bismarcku preglavico, očital mu

je tudi, da so socijalisti senca Bismarckovega zistema. In kako ne bi ti nezadovoljniki podirali vlade in državne ustroja, dejal je, saj se je tudi Bismarck sam pritožil, da mu je dotično poverjenišvo, kakor je sam poudarjal, previsoko cenilo konje za — tri in pol marke.

(Kako živijo Amerikanke.) Zjutraj po zajutruku, ko se poslovi mož od svoje žene in ide v svoj biro ali komptoar, obleče se njegova žena prav lepo, zaukaže zapreči in voznik že zna, da jo mora odvesti v znano hišo, v kateri so na ogled razpostavljene razne drage modne obleke. Ko si jih ogleduje, in ako jej je všeč, tudi kupi katero, zbralo se je že v tem salonu kakih 20—30 dam. In zakaj so se zbrale? Da igrajo! V kotu salona je okrogla miza; za njo se usedejo; sivi zamorec, kateri ne odkriva nikomur, kar se tukaj godi, pokrije mizo, prinese šampanjca, likerja, toči to pijačo; dame igrajo in pijo in zapije mnogotera vse imenje svojega moža, ki se ta čas trudi in dela. Policiji je vse to znano, ali kaj če storiti? V tej družbi so namreč žene najve-

ljavnejših mož v državni službi, bankirjev in še drugih, katerih mnogi ne ve, da ima ženo zapravljkovo.

(Velik dijamant.) Kakor poročajo novine „Times“, bil je najden dne 27. marca v Kaplandu v južni Afriki velik dijamant, kateri je $1\frac{3}{4}$ palca dolg, $1\frac{1}{4}$ palca ima v premeru, a tehta 302 karata. To je največji dijamant iz južne Afrike ali pa od vseh tistih, kar se jih je našlo do zdaj izimši: „Pitt“ (ali Regent), dijamant francoske krone, iz vzhodne Indije, in „Mattan“ (Borneo), največji dijamant (okoli 367 karatov). — Naj tu omenimo, da je „Florentine“ ali „Toskanec“, dijamant nj. cesarosti iz Indije in je težak $133\frac{1}{2}$ dun. karatov = 27.454 gramov. — Novi dijamant iz Kaplanda je oktajeder in je lastnik zahteval zanj 3000 funtov šterlingov.

Politični razgled.

Dokončavši sedanje zasedanje bil je državni zbor na Dunaji razpuščen zadnjo soboto. Zbornica je sprejela VI. poglavje obrtnega zakona določivši jedenajst ur za normalni delavnik. Tako so zapustili naši poslanci grško palačo na Ringu, v katero se bodo zopet vrnili te jeseni. To zasedanje ni nam prineslo obilega sadu. Z ozirom na zadnje dogodke v Šent Juriji je interpeloval g. dr. Vošnjak in tovariši vlado, ali zna ona, da je v Šent Juriji bil shod brez intervencije politične oblasti in kaj misli ukreniti deželnoobranski minister, da žandarji prihodnjic ne bodo nepostavno zapirali ljudi, kateri ne kale miru ne reda.

Komaj da so se umirile strasti in se polegel hrup v državni zbornici, vršile so se burne volitve dveh poslancev na Dunaji, v notranjem mestu in v bogatem predmestju imenovanem „Mariahilf“. Te državnozbornske volitve so zato važne, ker so prava slika sedanjega političnega časa. V notranjem mestu je bil izvoljen dr. Kopp s 2144 glasovi, a v „Mariahilfu“ V. Neuber s 1202 glasoma. Neuberjev protivni kandidat dr. Robert Pattai je dobil 980 glasov. Ta rezultat glasovanja je zato važen, ker se vidi, koliko glasov so v tem bogatem predmestju izgubili levičnjaki in tudi zato, ker so se tukaj videli prizori, kateri močno značijo politično mišljenje volilcev. Med volitvijo so se namreč slišali glasovi: „Nieder mit den Juden“, „Hoch Pattai“, „Hoch Schönerer“. Neki jud je šel mimo s svojo ženo in ljudje so jeli upiti: „Haut den Juden“. In res se je videlo, da mu je klobuk sfrčal z glave, znamenje, da se to ni mirno godilo. Nekega starega žida pa so res topli in se vanj zaganjali, konečno so ga potisnili v neki kot, kjer so mu še bolj kosti

mehčali. Vse to se je godilo na ulici po belem dnevu, in policista ni bilo nobenega, da bi skrbel za red in varstvo dotičnih oseb.

Hrvaški deželni zbor bode se sešel še le v začetku prihodnjega meseca, bržkone dne 4. junija. Prišel pa bode tam, kjer je zadnjič končal svoje delovanje, in to je pri adresni debati, ker redno in uspešno zborovanje bode samo tedaj mogoče, ako se da Hrvatom zadostilo, ako jim namreč vlada odpravi vse krivice, katere so se godile letos hrvaškemu ustavu.

Na srbski narodni skupščini v Niši je bilo dne 21. t. m. zbranih okoli 178 skupščinarjev, od katerih se jih prišteva vladi 140. Za predsednika skupščini je bil voljen Kujundžić, a za podpredsednika Glišić. Minister notranjih zadev je predložil skupščini načrt o tiskovnem zakonu, zakon o društvih in zborovanjih, a vojni minister je predložil prenarodbo vojaške akademije v Belem Gradu.

Črnogorski knez Nikola I. je nedavno obiskal svoje podložnike, kateri prebivajo na vzhodni strani njegove kneževine, da bi se sam osebno prepričal o gmotnem in duševnem stanju svojega naroda. O ti priliki je tudi prišel v Podgorico, katero so si priborili Črnogorci v zadnji vojski. V Podgorici je bil obed, katerega se je razen kneževih doglavnikov udeležil tudi Djeva Efendi turški ministerski rezident na Cetinji. Na tem obedu je nazdravil knez sultanu poudarjajoč, da ga ceni kot dobrega sosedu, čegar prijateljstvo mu je posebno ljubo; a Djeva Efendi je napil na zdravje kneževu tudi v jako laskavih besedah. Kakor se vidi in po tem sodi, vlada med sultanom in knezom najlepši sporazum in najtrdnjše prijateljstvo.

Tržne cene v Ljubljani dne 28. maja:

Hektoliter: pšenice 7 gld. 80 kr., ječmena 5 gld. 03 kr., ovsu 3 gld. 25 kr., soršice — gld. — kr., ajde 5 gld. 20 kr., prosa 5 gld. 69 kr., koruze 5 gld. 20 kr., krompirja 2 gld. 50 kr., leče 9 gld. — kr., graha 9 gld. — kr., fižola 10 gld. — kr.
Kilogram: maslo 96 kr., svinjsko masti 86 kr., surove slanine 64 kr., okajene slanine 74 kr., surovega masla 85 kr., govejega mesa 64 kr., teletine 64 kr., svinjine 72 kr., ovčjega mesa 40 kr. — 1 jajce 2 kr., 1 pišče 45 kr., 1 golob 18 kr., liter mleka 8 kr. 100 kilogramov: sena 2 gld. 23 kr., slame 1 gld. 96 kr.

Listnica upravnštva. Gosp. M. H. v Dobropoljah.: Tri goldinarje smo uračunali za to leto, a jednega za prihodnje — Slav. „Nar. Čit.“ v P.: 30 krajcarjev Vam ostaje za leto 1885.

Listnica urednikova. Kritiku Stritarjevih poezij: Est modus in rebus. Ravnanje Stritarja politika bilí smo primorani ožigosati, ker je našemu narodu kvarno; ne moremo pa dopustiti, da bi se mu kratile in zanekavale zasluge, katere si je kot pesnik in pisatelj pridobil za razvoj našega slovstva. Celu nekatere slabosti njegove izginjajo navzlic tolikim in tako odličnim zaslugam in grda nevhvaležnost bi bila, ko bi kedo hotel to zanekavati. Zato tudi nismo mogli porabiti Vašega spisa.

„Slovan“ izhaja vsak četrtek popoldne. Cena mu je za celo leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se prodajajo po 10 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravnštvu, dopisi pa uredništvu na Kongresnem trgu št. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopisi ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvostopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se pa tiska večkrat, po dogovoru.

Tisek „Narodne Tiskarne“. — Izdajatelj in lastnik: Ivan Hribar. — Urednik: Anton Trstenjak.